

EL TEMPLE UNIVERSAL

Durant el segle V aC. es van unificar la primera i la segona part del llibre del profeta Isaïes. La primera part (cc.1-39) caracteritzada per amenaces i desgràcies es complementa amb una segona (cc. 40-55), que considera les amenaces de la primera "cosa passada" i proclama el començament d'una cosa nova: el retorn de l'exili. El redactor que va unificar les dues col·leccions, les va enriquir amb altres materials (cc. 56-66), que dotaven el llibre d'un final encara més feliç: la renovació de Jerusalem, convertida en centre d'atracció per a tots els habitants de la terra. Aquests materials afegits són el que el consens majoritari dels comentaristes ha considerat l'obra de l'anomenat Tercer Isaïes. A la primera lectura d'aquest diumenge llegim un fragment del tram final de l'obra (Is 66,18-22).

El Tercer Isaïes visqué, probablement, al segle IV aC. En posterioritat al temps dels profetes Ageu i Zacaries, en uns moments en que els problemes de la reconstrucció administrativa i religiosa de Jerusalem eren preocupants. El pal de paller del seu pensament és que tots els pobles de la terra poden reconèixer Jahvé com el seu Déu.

Podem veure en el relat de la lectura d'avui una mostra molt clara d'aquest pensament. El traç universalista és molt evident: "Ha arribat el temps de reunir totes les nacions" (v.18) "totes les nacions es presentaran com una ofrena" (v.20) i està reforçat pels territoris que s'anomenen, que fan referència a llocs ben distants i diferents: Tarsís al sud d'Espanya, Pul i Lud a Àfrica, Tubal prop del mar Negre i Javan a les illes del mar Jònic.

A què ve l'interès per aquest universalisme? Pot ajudar a la seva comprensió tenir present un text del llibre d'Esdres (Esd 4,1-5) perquè explica que, en oferir-se els samaritans a col·laborar en la reconstrucció del temple de Jerusalem, foren rebutjats per Zorobabel en favor dels repatriats vinguts de Babilònia, pertanyents a les tribus de Judà i Benjamí. El temple es convertia en privatiu només d'uns quants i quedava lluny d'adquirir aquest us universalista que reivindica el profeta conegut per Tercer Isaïes.

L'universalisme es nota en el text en un altre detall: "Fins i tot d'entre ells escolliré sacerdots i levites" (v.21) No tothom qui volia, podia ser sacerdot. El rei Salomó establí que els sacerdots havien de pertànyer a la descendència de Sadoc, que a les genealogies del primer llibre de les cròniques (5,7-34) és considerat descendent d'Aaron. Això va perdurar fins el segle II aC. Quan, després de l'assassinat del gran sacerdot Onies III, els seus successors ja no foren descendents de Sadoc. Si això portà enrenou, imaginem-nos sacerdots que ni tan sols són del poble d'Israel. Pel que fa als levites n'hi havia prou en ser de la tribu de Leví. Dit això s'entén la força innovadora de les paraules del profeta quan proclama que no hi haurà cap requisit previ per exercir les funcions de sacerdot o de levita i que, fins i tot, les podran exercir els que ni tan sols formen part del poble d'Israel.

Pel profeta no hi fa res que aquests estrangers no compleixin les normes de puresa ritual exigides per accedir al temple; el concepte que ell té de puresa ritual és ben diferent i també molt universal: " El dejuni que jo aprecio és aquest ... comparteix el teu pa amb els qui passen fam llavors brillarà com l'alba la teva llum" (Is 58,6-8).

Diumenge 21 durant l'any
25 d'Agost de 2013